

Reportage

Nelly Rosa

Bonairiaans cultuurbeleid in revisie

Op 10 oktober 2010 hielden de Nederlandse Antillen op te bestaan. Vanaf die dag is Bonaire een bijzondere gemeente van Nederland. Datzelfde jaar nam het voormalige bestuurscollege van het Openbaar Lichaam Bonaire (OLB) de beleidsnota *Sin kosecha no tin simadan* (*Zonder oogst is er geen oogstfeest*) aan (Werkgroep Cultuurbeleid et al. 2010). Doel van de nota was de belangrijkste culturele activiteiten, authentieke gewoontes en culturele identiteit van het eiland en zijn oorspronkelijke bewoners te waarborgen voor de komende generaties.

Een mijlpaal destijds, want niet eerder konden de opeenvolgende overheden tot een integraal cultuurbeleid komen. Die doelstelling kwam niet alleen voort uit de nieuwe staatkundige verhoudingen, maar hing ook samen met een andere ontwikkeling: door immigratie groeide de bevolking van 11.136 op 1 januari 2006, naar 21.745 in 2021.

Vandaar de aandacht in het cultuurbeleid voor de versterking van de identiteitsvorming en sociale cohesie van de bevolking van Bonaire. Ook het kabinet-Rutte IV schaarst zich in het regeerakkoord 2021-2025 achter dit motto. 'We gaan de unieke cultuur en natuur van Bonaire, Saba en Sint Eustatius beter beschermen' (VVD et al. 2021, 5). Hoe het kabinet daar aanvulling aan wil geven wordt niet uitgelegd.

Cultuurconvenant

De rijksoverheid oefent geen directe invloed uit op de inhoud en uitvoering van cultuurbeleid op Bonaire. Daar is het OLB, om precies te zijn de Directie Samenleving en Zorg, verantwoordelijk voor. De rijksoverheid kan wel ondersteuning bieden als het OLB en/of partijen daarom vragen.

Dit is onder meer het geval bij het monumentenbeleid op de drie eilanden. Door de inrichting van een Revolving Fund voor de Koninkrijksdelen voor de restauraties van de monumenten is 3,3 miljoen euro beschikbaar voor Bonaire, Sint Eustatius en Saba.

Het ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap (OCW) wil ook een cultuurconvenant sluiten met Bonaire. De eerste gesprekken hierover zijn inmiddels gevoerd.

Jude Finies.
Fotografie:
Christiaan Zweers

De gemeenteraadsverkiezingen op Bonaire lopen niet gelijk met die in Nederland. In maart 2023 gaat Bonaire naar de stembus. Bij de laatste verkiezingen deden er acht partijen mee. Alleen de Bonairiaanse Volksbeweging (MPB) besteedde in het partijprogramma meer dan vier woorden aan cultuur (MPB 2019).

In 2019 trad de coalitie MPB-UPB (Union Patrióτικο Boneriano, vertaald: Vaderlands-lievende Unie van Bonaire) aan. In het regeerprogramma 2019-2023 ziet de coalitie een prominente rol voor materieel erfgoed in de ontwikkeling van Bonaire. Hetzelfde geldt voor cultuur, folkloristische uitingen en immaterieel erfgoed. Het behoud van het cultureel erfgoed van Bonaire heeft de allerhoogste prioriteit (Coalitie MPB-UPB 2019).

Voorts worden er stappen gezet met het upgraden van de bibliotheek. In 2021 zijn hierover afspraken gemaakt met het ministerie van OCW. Daarvoor kijkt het OLB samen met de bibliotheek Veendam, de Koninklijke Bibliotheek en het ministerie van OCW naar de benodigde concrete stappen voor deze ontwikkeling. Huisvesting is hier een onderdeel van. Ook dit traject krijgt dit jaar verder gestalte.

Boostershot

In de begroting voor 2022 is 6,3 miljoen dollar gereserveerd voor cultuur en recreatie. Met de voltooiing van het proces van revisie van het vorige cultuurbeleid en evaluatie van de uitvoering ervan, verwacht het OLB belangrijke stappen te zetten naar een nieuwe implementatiestructuur voor cultuur op Bonaire.

‘Het politiek denken op Bonaire over het belang van kunst en cultuur voor onze gemeenschap heeft echt een boostershot nodig’, zegt Jude Finies, directeur van het Terramar Museum, het historisch en archeologisch museum in Kralendijk, Bonaire, desgevraagd. Ze zet zich in voor meer waardering voor de cultuursector op Bonaire onder zowel eilandelijke als Haagse bestuurders.

Finies ziet drie belangrijke punten van aandacht. Ten eerste: de organisatie en financiering van de culturele sector en de instellingen. ‘We hebben hier geen geactualiseerde cultuurnota met duidelijke doelstellingen. Er is geen kunstplan, dus geen openbaar, transparant overzicht van de criteria en het mechanisme waarlangs

instellingen op gelijke voet in aanmerking kunnen komen voor objectieve beoordeling en ondersteuning door de lokale overheid. Ook is niet duidelijk welke middelen beschikbaar zijn – of het nu is voor kunstbeoefenaars of voor kunstinstellingen en cultuurhuizen.’

Ze vervolgt: ‘Daarnaast moeten we beter nadenken én heldere beslissingen nemen over de balans – in geld en in beleidsaandacht – tussen de presentatie van traditionele cultuur en cultureel erfgoed enerzijds, en nieuwe kunst-scheppers, actieve kunstbeoefening in de wijken, cultureel en maatschappelijk debat, kunst- en cultuureducatie op scholen anderzijds. De politieke aandacht gaat vooral uit naar het eerste. Die laatste onderwerpen gaan kopje onder in de zee die ons omringt. Daarmee dreigt het hele eiland een museum te worden in plaats van een plek van vernieuwing en creatie.’

Het derde aandachtspunt is de verbinding met de regio. ‘Niet alleen met Curaçao en Aruba, maar bijvoorbeeld ook met Venezuela en Colombia, onze buurlanden waarmee we een sterke historische, culturele, sociale en vaak zelfs familiale band hebben. We hebben een assertief openbaar bestuur nodig dat actief de verbinding zoekt met de overheden om ons heen, dat samenwerkingsverbanden aangaat en de middelen beschikbaar stelt, opdat de uitwisseling van kunst en cultuur tussen Bonaire en onze burens wordt versterkt.’ •

Literatuur

Coalitie MPB-UPB (2019)

Bestuursprogramma 2019-2023: ‘Van ons allemaal, door ons allemaal en voor ons allemaal’. Kralendijk: MPB en UPB.

MPB (2019) *Jij verdient een beter Bonaire en daar gaat de MPB voor zorgen!*

Kralendijk: MPB.

VVD (et al.) (2021) *Omzien naar elkaar, vooruitkijken naar de toekomst: coalitieakkoord 2021-2025 VVD, D66, CDA en ChristenUnie.* Den Haag: s.n.

Werkgroep Cultuurbeleid en L. de Geus

(2010) *Sin kosecha no tin simadan: beleidsnota Cultuur Bonaire.* Kralendijk: Eilandgebied Bonaire.

Nelly Rosa

werkt als journalist op Curaçao en schrijft onder meer voor *Antilliaans Dagblad*, *Caribisch Netwerk* en *Nu.cw*